

## b) Központi katalogizálás

Ez azt a célt szolgálja, hogy az országos katalógus jelzeteinek megfelelő bibliográfiai adatokat biztosítani lehessen. Ily módon a könyvtár a legrövidebb idő alatt megkaphatja a dokumentumnak megfelelő katalóguscédulát, ellátva a nemzetközileg szabványosított ISBN számmal. 1975-től kb. 30 közművelődési könyvtár munkáján keresztül vizsgálják meg a katalóguscédulák ily módon történő előállítását és továbbadását.

## c) A kooperációs katalogizálás megvalósítása

Ennek az a célja, hogy az országos katalógust azoknak a dokumentumoknak a leírásával tegyék teljesebbé, amelyeket a francia nemzeti bibliográfia nem dolgozott fel. A rendszerben résztvevő könyvtár eljárása a következő: az országos katalógustól megkérdezi, hogy a kérdéses dokumentumról készült-e már katalóguscédula, azaz feldolgozták-e már.

A kérdésre három válasz lehetséges:

1. az adatok az országos katalógusban már szerepelnek;
2. az adatok a külföldi mágnesszalagokon találhatóak – ekkor a könyvtárnak ellenőriznie kell a jelzeteket és ezeket a francia feldolgozásban alkalmazni;
3. az adatok még nem szerepelnek – ekkor a jelzeteket a központi katalógusban kell megalkotni.

Ebben a kooperációs rendszerben mintegy 10 egyetemi könyvtár és dokumentációs központ vesz részt.

Várható, hogy 1976-ban más dokumentációs központok is csatlakoznak e munkához.

*/Liber, 1974. 5–6. sz. p. 33–41./*

(Csengődy Lászlóné)

\* \* \*

## A MEDLINE információvisszakereső rendszer használatának vizsgálata

Egybehangzó vélemények szerint az on-line információvisszakereső rendszerek hatékony használata a jövő tudományos kommunikációs rendszerének alapját jelentik. E rendszerek kifejlesztésének korai szakaszában igen fontos megismerni használatuk bizonyos jellegzetességeit, erre a célra pedig leginkább a MEDLINE (orvostudományi on-line információvisszakereső rendszer) látszik alkalmasnak.

A vizsgálat időpontjában (1973) az USA-ban 200-nál több terminálon használták a MEDLINE-t, melynek adatbázisa kb. 1200 folyóirat mintegy 400 ezer cikkét

tárta fel. A vizsgálat 7 MEDLINE-központra tért ki, eszköze postai kérdőív volt, melyből 1047 került vissza kitöltve. Ebből 870 olyan használatól, akik a szolgáltatást személyesen (nem telefonon vagy levélben) igényelték. A kérdőív legfontosabb kérdéscsoportjai:

- a *használó adatai* (végzettség, foglalkozás stb.);
- a *keresés adatai* (téma, feltételek, visszakeresés eredménye stb.);
- a *keresést befolyásoló tényezők* (okok, célok, elvárások);
- az *eredmények alkalmazására vonatkozó kérdések*.

A vizsgálat 810 MEDLINE-használóra terjedt ki. A vizsgált időszakban 673-an csak egy keresést igényeltek, nyolcan viszont négynél többet. Közel 47%-uk a vizsgált időszakban vette először igénybe a rendszert. Az igénylők 59%-a egyetemi vagy tudományos fokozattal rendelkezett. A minta több, mint fele egyetemi hallgató vagy továbbképzésben (posztgraduális képzésben) résztvevő volt, ezen belül 44% orvostanhallgató. Az oktatók aránya 39%. A kutatói státusúak aránya 25% alatt volt, de a megkérdezettek felénél több jelzett kutatási tevékenységet. Ugyancsak 50% felett volt azok aránya, akik konkrét orvosi gyakorlatot is folytatnak. A reprezentált egészségügyi területek közül a belgyógyászat, gyógykezelés, sebészet, anatómia és gyógyszerteran a legjelentősebbek. Az adatok értékelésénél azonban figyelembe veendő, hogy a vizsgálat az USA viszonylag kisebb területének néhány egyetemi könyvtárára terjedt ki.

Vizsgálva, hogy a használó honnan szerzett tudomást a MEDLINE-ről, 80%-nál többen a kollégákat vagy a könyvtárost jelölték meg.

A szolgáltatás igénybevételenek döntő indoka a hagyományos irodalomgyűjtéshez viszonyított idő- és energiamegtakarítás, továbbá a más módon nemigen hozzáférhető irodalom megismerése volt. Viszonylag sokan használták a rendszert számukra kevésbé ismert részterülettel való megismerkedésre.

A keresés célját tekintve a kutatási jellegűek (folyamatban lévő vagy induló kutatás, disszertáció) domináltak, de nem lebecsülhető az orvosi praxissal kapcsolatos keresések száma sem. Ezen az utóbbi területen elsősorban a kezelés szerepelt célként, főleg ritka esetek, új módszerek stb. irányában.

A visszakeresett irodalom mennyiségére vonatkozó elvárásoknál jelentős különbség volt a problémát már valamelyest ismerők ill. nem ismerők közt, az előbbiekné javára. A visszakeresés eredménye az esetek nagy részében meghaladta (mennyiségben) a várakozást, vagy azzal lényegében megegyezett.

*/Journal of the American Society for Information Science, 26. k. 5. sz. 1975. p. 294–304./*

(Sárdy Péter)

\* \* \*